

FOIA BELETRISTICA.

Ese de două ori într'o luna, adică în 1 și 15 după c. v. în formatu de o colă și jumătate. — Atâtu manuscriptele, câtu și banii de prenumerațiune sê se adreseze la redapțiune, localulu acestei-a : **Strat'a poștei vechie nr. 1. etagiulu 1. nr. 96.**

Pretulu de prenumerațiune pentru provinciile austriace : **la anu 5 fl. la 1/2 de anu 2 fl. 50 cr.**; pentru Romania și străinătate **la anu 7 fl. la 1/2 de anu 3 fl. 50 cr. v. a.** — Prenumerațiune la trei lune nu se primesce. — Manuscriptele nepublicate se ardu.

Anulu II. 1864.

Nr. 4.

Pest'a 15/27. Fauru.

Câtra Domnedieu!

Fiintia necuprinsa pre tine te adóra
Acést'a lume mare la tine suplicandu,
Candu tie se inchina multimea de popóra
Și tóte creatur'a in ceriu și pre pamentu!

Dar' ce-ajunge Dómne atât'a adorare
Cu glori'a ta cerésca, ce nu are finitu?
Cátu picurulu de apa ce pica 'n vasta mare
O nu, nu, nici atâta câ esti nemarginitu!

Fiinti'a ta innalta, nespus'a ta marire
La-a carei presentare multîmi de cheruvimi
Se 'nchina, insetéza cuprinsi de o iubire
S'o scie s'o cunósca cerescii serafimi.

Poterea ta o anuntia a lumii frumusetie
Pamentulu și cu ceriulu in carii locuesci;
Faptur'a ce-o insuflí cu spiritu de viatia
Și cele nóue choruri de spirite ceresci!

Dar' nici aceste tóte nu potu precum se cade
S'o spuna — câ'su finite — de și o vedu mereu
Ea este fâra mângini, și-atâtea miriade
De angeri o admira, — Treime Domnedieu!

S'aréta inca Dómne a ta esemenare
In angeri și in omulu, ce candu l-ai plasmuitu
Cu man'a d'in tierena, miscatu de indurare
Cu spiritu de-a 'ntielege atunci l-ai daruitu!

Acei'a de a pururea in ceriu sê se inchine
Presentii intreitui sante ca unui Imperatu,
Acest'a dupa mórte sê vina in ceriu la tine
La loculu nemorirei ce lui i-ai destinatu!

Romanulu inca 'naltia d'in inima-umilita
Ferbintea rogatiune la ceriu depre pamentu
Te-adóra o Treime eternu nedespartita
In Tatalu și in Fiulu și Spiritulu prea santu.

Ioane Papiu.

Secretele sicriului.

I.

Gasire-asi óre celu putienu un'a d'ntre fromósele cetitóre, carea e de 20. séu 25. ani, sî sê nu fie fostu candu-va de 16. ani?...

Ba! nu-e nici un'a, nici un'a nu-e!

Mari'a erà de 16 ani.

Sê me incercu óre a-i descrie fromseti'a?

Pentru ce? póte ca sê ve inamorisati in ea?

Oh numai odata sê o fiti vediutu, cu perulu celu negru, ce se delasà in josu pe umerii ei, cu ochii, a câror taietura asémèna cu a mandulei, cari erau negri séu mai bine intunecati tocmai ca nóptea, sî totusi lucitori ca stelele, cari ardu in foculu eternu... Numai odata sê o fiti vediutu ar fi destulu ca sê 'i faceti curtenire, buna óra cum fui silitu de a face sî eu.

Dar' inca inim'a sî sufletulu ei!...

Dómne câtu trebui sê me luptu pana me potui vèri mai aprópe de feme'i'a acést'a!

Insa dupa ce ne facúramu cunoscuti, iute ni se desvoltà sî amorulu, celea dóa inime bateau asemenea, sî cùgetele alor dóa suflete inca erau totu acelea.

Nu era de lipsa sê damu nume sentiemintelorú nóstre; nici nu trebuia sê dícemu cà suntemu inamorisati, totusi sciàmu cà simpatisamu unulu cu altulu.

De unu tempu incóce umblàmu la cas'a adoratei mele, sî eràm totudéun'a unu óspe bine primitu, sî bine venitú pana 'n tempulu candu intr'o dî dupa amédiadi 'mi luai indresnéla de a-mi manifestà dorinti'a innaintea betranului Ioanu, cà eu pre domnisiór'a Mari'a o-asi dori de sotia.

Cine a fostu d. Ioanu?

D. Ioanu G.... a fostu consangénulu celu mai de aprópe a Mariei d'in partea tatane-seu, séu mai bine dîsu: a fostu parintele ei. Omu nobilu, dar cu o natura deschilinita, amicu contempureniloru, inamiculu juniloru, cum au datina de comunu a fi astufeliu de ómeni betrani. cari inca nici chiaru ei nu erau liberi de ilusiunile tenerilor. de mare, aicea e Pilis sî Solt, in aceste trei comitate unite dara 'ti vei gasi tu dupa gustulu teu, insa nu pre copila mea; cauta prin giuru, apoi eu 'ti voiu fi nanasiu!

baluri sê nu o lese a vinde petr...., ci sê fie cu atât'a atentiune càtra ea, ca sê-i servésca cu inghietata, beuturi recoritóre, sî cu alte lucruri desfetatóre; iar ce se atinge de barbatu, va gasi domni'a sa pentru ea destui, cari vor fi de 40 - 50. ani, sî a trecutu peste etatea nemoderata a flacàilor.

Spusei deci cà eu m'am resolvatu.

D. Ioanu la inceputu nu-mi graisa nici unu cuventu, s'a scolatu de pe scaunu, si se preumblà prin chilia.

Ce sê facu? m'am scolatu sî eu, sî me preumblamu cu flegma dupa elu, tocmai ca Beisele dupa Eisele, séu ca sê ièu asemenare d'in clasici, me preumblamu dupa elu ca Hamlet dupa neluca sî elu innaintea mea ca neluc'a innaintea lui Hamlet.

In urma statù pe locu. se intórta inderetru, încàtu mai ne atingeamu cu nasulu unulu de altulu. Sê uità la mine, sî dîsa cu o fatia seriósa.

M'am cugetatu frate, m'am cugetatu si me semtu miscatu.

(Miscarea parintiloru e totu-déun'a semnu bunu! Sunt parinti cari in miscarea acést'a neindatinata indata 'si dau copil'a celui d'intaiu petítoriu!) D. Ionu continuà:

— Sum miscatu. vediendu cu intristare, cà Ddieu nu voi sê destine unu astufeliu de ginere pentru unic'a copila a mea.

Eu abià mai puteamu resuffà. La asia ceva nu eram preparatu! — elu in sa continuà:

— Tu frate, (aicea ajunsesemu la „tu“) nu esci alta decàtu unu cunoscutu — vagabundu!

'I facui unu complimentu frumosu.

— De 'ti este cu placere, 'ti insîru sî celelalte titule.

— O 'ti multiemescu! sê remanemu numai la objeptu.

— Tie fat'a ti 'ar trebui!

— Precum dîsei.

— Scii ce frate? comitatulu acést'a-e destulu de mare, aicea e Pilis sî Solt, in aceste trei comitate unite dara 'ti vei gasi tu dupa gustulu teu, insa nu pre copila mea; cauta prin giuru, apoi eu 'ti voiu fi nanasiu!

— Dica nu voesci sê-mi fii socru, atunci nanasiu nu 'mi vei fi.

— Aicea o poti sci, cà socru nu 'ti voiu fi. Copil'a mea se va merità dupa altfeliu de fecioru nu precum esci tu, sî fara ca sê esce

leze in astfeliu de insusîri splendide in cari tu d'ora ocupi locul primu, precum suntu: cârtile, dueluri, musica, betia, datoria scl. scl.! cu unu cuventu nu 'ti dau fêt'a.

— Acest'a-e ultimatu lu?

— Ultimatisimum!

— E da? multiemescu dara de rar'a bunetate sî curat'a amicétia carea avui onóre de a o esperià; potu dîce de siguru, câ aceste nu le voiu uità nici candu, ba inca le voiu servà totu-déun'a in peptulu meu.

— Ori l-ei servà ori ba, aicea nu pôte intreveni nici o stramutare. Intielegi?

— Intielegu; Ddieu sê-ti dee norocu! in sa...

— No! ce in sa?

— Voiamu sê-ti dîcu atât'a — respunsei, câ d'intre trei la doi li-a parè reu de acést'a.

— Dara! — dîsa in batjocura punendu-se in comoditate pe scaunulu celu cu bratie sî aprindindu-si de nou lul'a (pip'a) sî clatinandu-si capulu: — ei, ei! Sî nu mi-ai putè spunè frate câ ôre cine ar fi acei doi?

— Decumva ti-e cu placere 'ti voiu spune bucurosu: unulu vei fi Domni'a ta, celu-a-l-altu Dsióra Maria!

— Ei ei ei siarlatanule! inca me amenintiedi?! — observâ glumindu Domnulu celu be tranu.

— Ba dieu eu nu te amenintiezu; fara 'ti dau de scire, câ mâne vei gâsi probaveru pre Domnisiór'a in undele Dunârei.

— Hm, hm, hm!

— Oh câtu de frumosu va prospectà ea in noroiulu Dunârei!

— Vedi, vedi, vedi — dîsa clatinandu-si capulu.

— Cu ce bucuria o voru primì pescii cei rapaci, sî cum se vor impartì pe trupulu ei celu frumosu!....

— Oh, oh, oh!...

— Pe ceea-l-alta lume in sa venindu innaintea scaunului judecatorescu divin, acolo va fi inca ce n'a mai fostu!

— Hi, hi, hui!

— Acuma in sa Domnulu meu! — dîsei fara paciintia ori hi, ori hui, ori vai! mie mi-e totu un'a, cu oca siunea acést'a 'ti dau de scire odata pentru totudéuna, câ Domnisióra Mari'a e inamorisata in mine.

— Ce dr...! .... frate! — grâi, D. Ioanu cu cea mai mare blandetie surprindiatóre, sî cu aceea incepù a fluiera intr' unu tonu infioratoriu.

De-mi aducu bine aminte mi se pare câ fluera o aria d'in Robertu Diavolulu.

Eu eram surprinsu. Ochii 'mi stetera pe locu, gur'a mi se inchisa.

Numai dupa unu tempu indelungatu potui veni iara la cuventu.

— Ce faci Domnulu meu? strigai cu admirare.

— Ce-ti pasa frate; eu fluieru!

— Intr' unu momentu asia serbatorescu? — dîsei eu dispretiu.

— N'am ce-ti face. Candu sum maniosu, natur'a mea poftesce sê fluieru, chiaru candu m'ar portà sî la spenduiratóre! Spune, spune mai departe frate! — sî cu aceea parasi iara scaunulu cu bratie, radicandu-si capulu, incepù a se preumblà pr'in chilia sî cu tonulu celu mai frumosu a paseriloru canarice a inceputu a fluiera cele mai alese arii, d'in „Venatoriulu incantatoriu,“ „Norma,“ „Zampa,“ „Barbieriulu de Sevilla,“ s. a. sî cu o varieciune repede venisa in repertoriulu fluierului.

— Multu va mai tinè acést'a Domnulu meu? — 'lu intrebai dupa câte-va minute...

— Pana nu-mi va trece mani'a, — respunsa cu indiferentismu, sî dupa aceea 'si continua fluieratulu.

— No — dîsei, — nici aceea nu o mai vediui, ca cineva candu e maniosu sê fluiera.

— Da fresce, fiindca tu nu esci filosofu. Fluieratulu ecuiponderéza mani'a mea, sî 'mpèdca erumperea aceleia; sî asia la tóta intemplanca mai cu cale facu decâtu cei ce in astfeliu de impregiurâri blâstema, spargu pocale, arunca scâunele in tôte partile, fiindca tôte aceste nutrescu mai tare mani'a; mie incatu e cu potintia 'mi trebue moderare, câci altu-cum ar trebui sê dau cu tine peste ferésta frate!

Dupa ce le dîsa aceste incepù a fluera mai departe.

Minunatu omu e Domnulu Ioanu G...! — cugetâmu intru mine — Deabuna sama abià va avè pareche in comitatulu acest'a!... Dar ce sê facu acuma cu elu? nu voesce sê incete! Nu va incetâ de locu... A-i graii lui séu cuptoriului celui verde e totu un'a!

— Domnulu meu! — strigai in urma perdiendu-mi paciinti'a — pâna candu ai de cugetu a me mai amisà cu de aceste?

— Nu-ti potu detiermuri tempulu. Totusi circiter pan' vei mai fi aice in chilia.

— Oh! — daca tocmai pana....

— Firesce câ numai aceea mi-e dorinti'a!
 — Ca sê me departezu?
 — Firesce!
 — Sî nici sê mai vinu altadata?
 — Fôrte bine ai face!
 — Asia dar' nimica nu-ti pôte miscà inima?
 — dîsei cu unu tonu mai multu rogatoriu — nimic'a, nimic'a?

— Nu frate, nimic'a!
 — Chiaru de ti-asi sî demonstrà câ Domnisióra Mari'a e inamorisata in mine încátu nu mai pôte?
 La acést'a începù a fluierà de nou.

Ast'a-e pré multu, — dîsei cu incetu. Pre omulu acest'a ar debuì trimisu de a dreptulu in Dijon, unde pentru ómeni de aceste este o curte eclatanta.

— Domnulu meu!

Nici acuma nu m'a ascultat.

— Apoi bine — dîsei, perdîndu-mi paciinti'a sî aplecandu-me dupa paleria: — eu dar' me duc!

— Placa, de mine poti sî peste ferésta!

— Acuma deodata Domnulu meu me voiu duce pe usia fara de a mai veni candu-va inde-reptu sî pe feréstra!

— No vedi!

— Numai Te rogu nu me uità!
 — Totu-déuna 'mi vei fi in stomacu.
 — Me recomendu!
 — Servus!
 — Tîne minte!
 — Nu te teme; 'ti seriu numele in camina.
 — Nici de aceea nu te uità câ pe langa tóta resistinti'a DTale, Domnisióra Mari'a va fi a mea!

— De siepte-ori sê te duci la Hadesu*) frate sî de siepte-ori sê te nasci, — de dóa-ori ca generalu, de dóa-ori ca ministru — in sa sî a siep-tea-óra me voiu cugetà, dîsa betranulu si cu aceea începù de nou a fluierà, d'in carea puteamu sê conchidu, câ iara a caditu in mani'a indatinata a sa.

— Nici nu voiu mori de siepte-ori, nici nu voiu fi nascutu de siepte-ori, eu totusi 'ti ieu fét'a de sotia! me recomandu!

Cu acést'a unu, doi, trei — iesu d'in chilia la ambitu, sî acuma eràm pe strada, sî numai tardiu sér'a observai câ sum in chilia, câ eràm trantitu dealungulu pe divanu, sî câ in cuptoriu paraesce foculu, a carui flàcara se radicà in susu, depin-gandu umbr'a mobileloru sî a figureloru celoru de gipsu pe parete.

(Va urmà.)

*) Imperati'a celor osenditi.

I L E N I Ó R ' A .

este valea 'mbalsamita
 Trece-unu june pastorelu,
 Cu-a lui inima rapita
 D'unu doru dulce tenerelu.
 — „Unde esci tu Ilenióra,
 Tainicu angeru luminosu?
 Unde, alba dînisióra?
 Unde, sufletu mangaiosu?
 Decandu fati'a-ti ridietóre,
 Angeru fromosu, n'am diaritu,
 In torenti de lacrimióre
 Ochii 'mi languedi s'au topitu.

„Viati'a-mi trece, vestediesce,
 Departatu de alu teu sinu.
 Turm'a-mi alba ratecesce
 Susu in codrulu smaragdinu.
 Ah! sî tu nepasatóre
 Torci la dile de placeri,

Fâr' ca sufletu-ti sê sbóre
 La a mele lungi doreri.
 Ah! decandu in rategire
 Me frémentu cu chipulu teu,
 Sî cu-a ta intipuire
 Voiu s' adormu suspinulu meu.

„Dar' in daru a mea 'ncercare,
 Indesiertu alu meu tormentu:
 Tipu-ti candidu elu mi-apare,
 Ah! dar' sbóra ca pe ventu;
 Se risipe, trece, piere,
 Precum fulgerulu in ceriu,
 Cum in nopti briliente sfere
 Se cufunda in eteru.
 Si-astufelu ah! remanu eu iara
 Departatu de mangaeri,
 In viéti'a-mi trist' amara,
 In lungi dîle de 'doreri.“

Astufelu canta pastorelulu
Ratecindu d'in plaiu in plaiu,
Usiorelu ca fluturelulu
P'ntre florile d'in Maiu.
Ah! elu trece, piere, sbóra
P'ntre lèsele de flori,
Stringându trist'a-si animióra,
Scergandu line lacremiori.
Dar' o nimfa amorósa
'I apare linu, usioru,
Alba, candida, voiósa,
Cá Cyther'a d' intr' unu nuoru.

Sî c' unu dulce versu de auru
Astu-feliu dîce 'nctinelu :
— „ De rapire scumpu tesauru,
Angeline pastorelu,
Ce risipi p' acésta vale
Foculu sufletului teu,
Candu acórdurile tale
Vérsa 'n daru farmeculu seu ?
Sufletu nu-i ca sé le-auda
Sî se 'mparta alu teu doru ;
Numa 'n stenc'a rece, cruda,
Descepti echo dormitoru.

„Lasa plaiulu filomila,
Solitarulu, tristulu locu ;
Vin' la inim'a-mi copila
Vinu pe sinulu meu de focu.
Vina, scumpe, vin' la mine,
Vin' d'in valea de doreri,
Vin' la dîle 'n veci senine,
Impletite d'in placeri.
Cum a sórelui lumina
Curge fâr' d'a se sfêrsi :
Astu-felu viéti'a nóstra lina
Trece fâr' d'a vescedi.“

Astu-felu dulcea nimfa dîce
Pastorelului doiosu.
Iar' elu : „du-te, pieri d'aice,
Du-te 'n raiu-ti mincinosu.
Aste line vâi fromóse
Nu le schimbu pe raiulu teu,
Nice dîlele-mi doióse
P' ale tale le dau eu.
Am eu inima aprinsa,
Am eu sufletu ce iubescu :
Ileniór'a mea descinsa
Susu d'in chorulu angerescu.

„Totu ce am mai scumpu in lume :
Viétia, sufletu, Domnedieu,
Suntu topite 'n alu seu nume,
In cerescu amorulu seu.“
Astu-felu dîce sî se duce
Credinciosulu iubitoru
Peste vâi, peste preluce,
Versandu cantece de doru.
— „ Ce faci scumpe tenerele
P' acestu plaiu instrainatu,
De copile, suave stele,
De dulci inimi departatu.

„Vina, vina tu la mine,
Vin' pe sinulu meu aprinsu,
Sî-ti voiu tórece dile line
D' amoru dulce 'n veci nestinsu.
Am palate luminóse
D' argintu, auru, adamantu ;
Am gradini primaveróse
De mirtu, lauru, amarantu.
Am eu rose, viorele,
Am eu flori ce nu 'nflorescu
Nici pe plaiulu celu de stele,
Nici pe plaiulu pamentescu.

„Am sorginti cu line linfe,
Riuri spléndide d' argintu ;
Am eu sute, mii de nimfe
Cu versu magicu de argintu.
Am a gratieloru hore ;
Totu ce-e magicu si divinu :
Dîle numai d' aurore,
Ceriu de auru si rubinu.
Am a sfereloru cantare,
Dulci eterne armonii,
De brilianta luminare
Am a ceriului faclii.

„Vin' sî tóte le 'nchinu tie,
Ti 'nchinu chiar' sufletulu meu,
Sclavu plecatu in veci sê-ti fie
Dupa placulu, dorulu teu.“
Astu-felu cant' o suava dina
Ratecitolui pastoriu
Cu versu dulce de sirina,
In tonu linu farmecatoriu.
Iar' elu : „du-te necurata,
Du-te 'n raiu-ti mincinosu ;
Lasa valea mea 'ntristata,
Lasa plaiulu meu doiosu.

„Am eu inima aprinsa,
Am eu sufletu ce iubescu :
Ileniór'a mea descinsa
Susu d'in chorulu angerescu.
Totu ce am mai scumpu in lume :
Viétia, sufletu, domnedieu,
Suntu topite 'n alu seu nume,
In cerescu amorulu seu.“
Dîn'a tace sí-lu asculta,
Ochii 'n lacremi se topescu,
Pentr'a lui credintia multa,
Pentr'a lui amoru cerescu.

Dar' vesmintele ea 'ndata
Intru cari s'a travestitu,
Le aruca sí s' aréta
Pastorelului uimitu ;
Cáci ea-i suav'a Ilenióra
Ce-a cercatu p' alu seu iubitu,
Déca sinceru o adóra
Sí d'in sufletu o-a iubitu ;
Sí-óre-o anima straina,
Unu sinu nou in floritoru,
Nóua forma angelina
N'ar abate-alu seu amoru ?

Flam'a inim'a-i incinge,
Flam'a santului amoru ;
Sí s' arunca sí mi-lu stringe
Sí-lu saruta ardietoru.
— „Eu sum dulcea-ti Ilenióra,
Tu esti scumpu odorulu meu ;
Sufletu-mi in veci te-adóra,
In₃veci sclav'a ta sum eu.“
— „Ce ? e dreptu ? ... visezu eu óre ?“
Pastorelulu díce linu,
Sí o tainica fióre
Se revérsa 'n alu seu sinu.

— „Nu, departe de la mine...
Pieri, Satanu, d'in giurulu meu ;
Du-te 'n locu fara lumine,
Du-te 'n palidu remnulu teu !
Nu esti dulcea-mi Ilenióra, ...
Tu cerci sufletu-mi doiosu.“
Astu-felu díce, se 'nfióra,
Sí-o respinge furiosu.
— „Ah ! dar' inim'a nu-ti spune ?
Ce ? nu semte dorulu teu ?
Ilenióra ... nu-i minune !
Eu sum, dulce, eu sum, eu !

Pastorelulu sta, privesce,
Sí-unu ce tainicu ardietoru
Sinu-i stringe sí-lu topesce,
Ca si-unu fulgeru lucitoru.
O cunósce, se 'nlumina ,
Sbóra nuorulu negurosu ...
Nu-i fantasma, trista dîna,
Ci-alu seu angeru luminosu.
Ah ! dar' inim'a-i se stringe,
Móre flórea ce a 'nfloritu,
Trece foculu sí se stinge,
Amoru sbóra tainuitu.

Sí Disgratiile sumbre
Alu iubirei santu altaru
L' invélescu in negre umbre ;
Iar' pastorulu cu amaru :
— „Astu-felu ah ! l'a mea rapire,
La flagrantu-mi dulce doru
A respunsu a ta iubire,
Alu teu fârmecu, focu si-amoru.
Astu-felu ah ! necredinciósa,
Astu-felu ângeru intristatu,
Tu-a mea inima doiósa,
Tu credinti'a-mi ai cercatu.

„Viétia, pace si junia,
Tempu-mi splendidu in floritu,
Dile dulci de bucuria,
Tie tóte le-am jertfitu.
Numa 'n umbr'a vietii tale
Erà dulce viéti'a mea ;
Numa 'n fârmecile sale
Flórea inimii cresceà.
Am lasatu iubit'a-mi turma
Prad'a lupiloru prin vâi,
Sí plangandu in a ta urma
Am urmatu eu pasii tei.

„Audi canii 'n departare
Plangu pe domnulu ce-au perduto,
Iar' eu trecu in nepasare,
Trecu in doruri abatutu.
Spune-mi, spune-mi Ilenióra,
Mai multu spune-mi ce-ai doritu,
Dac' averi sí inimióra,
Tie tóte le-am jertfitu.
Daca astu-felu o ! Ilina,
Tu credinti'a-mi ai cercatu :
Inim'a-mi d' acum straina
Pentru tine a 'nghiatiatu.

„Ah! nu voi mai multu iubire,
 Dela tine nu voi eu;
 S'a stinsu ori-si-ce rapire,
 Orice focu d'in sinulu meu.
 Du-te, du-te dela mine,
 Du-te ângeru intristatu;
 Mortu sum d' astadi pentru tine...
 Pentru mine am renviatu.“
 Ileniôr'a galbininda
 Cade trista la pamentu,
 Ca o rosa vestedinda
 Abatuta 'n rece ventu.

Iar' pastoriulu se avanta,
 Si-a lui turma de prin vâi
 O aduna, si astu-felu canta
 Ratecindu in urm'a ei:
 — „Ah! nu voi mai multu iubire,
 Dela tine nu voi eu;
 S'a stinsu ori-si-ce rapire,
 Ori-ce focu d'in sinulu meu.
 Du-te, du-te dela mine,
 Du-te ângeru intristatu;
 Mortu sum astadi pentru tine...
 Pentru mine-am renviatu!“

A. Densusianu.

Salvator Rosa si Masaniello.

Îcôna istorica dupa Dugué.

(Urmare.)

IV.

Salvator plecâ la cale. Falcone, amiculu lui, câruia i enarâ Salvator totu ce i s'a intemplat in dîlele d'in urma 'lu petrecu pâna la unu locu, si 'i apromisa, câ de locu cum se va potè fâra unu sgomotu 'lu va parasi pre Ribeira, si va merge si elu la Rom'a; totdeodata l'a amoneatu pre Salvator ca sê se padiésca de resbunarea acestui omu Salvator surisa, — si amicii se despartira.

Singuru 'si continuâ pictorele calea, si intr' o vale de stance selbatecu-romantica, nu departe de Neapole, se oprî. Natur'a erâ aici atâta de selbatecu-marétia, si frumôsa, câtu densulu, punendu-si pachet'a de o parte, cuprinsa locu pre o stanca, si uitandu-se de calatori'a sa, se cufundâ de totu in admirarea ei.

Insa si altu ceva 'lu mai retienu. „Eu mi-le manu câprele la pasiune.“ Aceste cuvinte a le Madonei resunau neincetatu in urechile lui; — pasiunea trebtiâ sê fie aici in apropiere, — cine scia, ôre nu va veni densa, si elu va potè mai odata sê-i caute in fati'a cea dragalasia.

Cufundatu in cugete siediu aici. Acumu visâ de amôrea sa acumu iara i erâ legata atentiunea pr'in selbateci'a naturei, ce intr' atâta se loveâ cu dispusetiunea inimei lui. Unu riu de padure spumâ preste stance, si curgeâ murmurandu preste campulu verde; stancele, cu forme varie, se innaltiau in susu, si sôrele ferbinte alu sudului 'si aruncâ radiele colorite p' intre frundiele cele pistritie. — „Ah!“ cugetâ elu, „nu arde Sodom'a d'in deretrulu meu, — voi asceptâ dupa Madone, si intr' aceea voi desemnâ o schitia d'in acestu tienutu!“

Fapt'a urmâ de locu intentiunei. 'Si deslegâ sabi'a, si deschisa pachet'a, scôsa materialele si incepû a desemnâ.

„Schiti'a va fi buna,“ mormai elu intru sine dupa ce planâ conturele, „insa aici lipsesce viéti'a, — colo pre stanca ar trebui sê stee cineva, — unu banditu, séu asia ceva.“

Abia cugetâ la acést'a, si dorinti'a lui fû implinita. D'in deretrulu stancei se redicâ capulu unui hotiu, si dupa aceea de locu muschet'a lui.

„Stai in locu!“ Strigâ Salvator, „nu-te misicâ!“ si in trasuri repedi desemnâ portretulu omului. — „Asia,“ mormai elu indestulitu desemnandu, „intr' o mana muschet'a, in cea-l-alta pumnariulu, — unu capu minunatu de banditu, — strengariulu intr' adeveru e ca unulu de cei de tufa.“

Pietramala — densulu erâ — trebuiâ sê surida de naivitatea pictorelui, si nu se misicâ nici de câtu, pentru ca elu erâ omu de acela care ar stricâ voi'a altora fâra nici o lipsa.

Ortaciului apareau incetu unulu dupa altulu. „Iaca mai unulu,“ se bucurâ Salvator la alu doilea, — si numai sosirea celora-l-alti se vedeau a-lu conturbâ, si cu atâta mai vertosu, câ sabi'a lui zaceâ cam la dódadeci de pasi de elu langa pacheta. — Elu indepartâ desemnulu, multiam lui Ddieu incetu, câ partea cea mai mare a baniloru sei o-a daruitu mumei sale, si se redicâ.

„Stai!“ tunâ hotiulu spre elu, „ai Dni'a ta pasuportu?“ — Salvator tresari. — „Este Domnulu dela politia?“ intrebâ elu dupa o pauza.

„Chiaru acea nu,“ surisa hotiulu. „Insa,“ continuâ elu mai seriosu; „aréta-mi Dni'a ta concessiunea de a potè pasi in revirulu lui Pietramala.“

„Ah! — sum eu pre teritoriulu Dlui Pietra —.“

„Asia este!“

„Ast'a nu o sciu.“

„Acuma o scii.“

„Multiamescu Dniei tale. De locu me indepartu — Salvator facû mina de a se retrage.

„Asia dara Dni'a ta n'ai pasuportu liberu?“ intrebâ banditulu, pasindu-i in cale.

„Nu.“

„Cu atâtu mai reu pentru Dni'a ta.“

„Amice!“ respunsa Salvator, „pung'a mea e gola,“

n'am la mine numai ceva bani de arama, deca potu se ti-
oferediu.“

„Pah!“ risa hotiulu, „bani nu mi trebuie, noi singuri
ti-am potè darui, — aici e vòrba despre viéti'a Dniei
tale —“

Salvator misicâ d'in umere ca unulu ce nu pòte sê
créda. Densulu nu potèa sê créda ca cineva sê ucida pre
altulu asia numai fara neci unu folosu.

Sub acést'a conversare unulu d' intre banditi luâ
desemnulu lui Salvator, aruncâ o cautatura spre elu sî
grabî la siefulu seu. — „Capitane!“ strigâ elu, „esci ni-
meritu de minune, — desemnulu e pomposu!“

„Domnulu meu!“ se întòrsa Salvator de locu câtra
Capitanu, „deca voiesci sê primesci dela mine desemnulu.“

„Cu cea mai mare multiamita,“ respunsu acést'a sî
luâ icón'a

„Capitane! asi dorî sê-lu am sî eu portretulu meu,“
se rogâ hotiulu celu ce trebuia sê predee icón'a.

„Nu fii nebunu Zanobi!“ replicâ Capitanulu.

„O suveniru pentru muierea mea sî copilásii mei,
candu odinióra voiû fi spendiuratu —“

Salvator se folosî îndata de ocasiunea a se face pla-
cutu.

„Dni'a ta esci unu escelinte capu de familia!“ strigâ
elu, sî-lu rogâ ca sê iee pusetiune pre o stanca ca sê-lu
pòta desemnâ.

„Erti?“ întrebâ hotiulu pre Capitanulu seu.

„Avenu altu ceva de lucru,“ mormâi acést'a cu in-
semnetate.

„Ast'a o facemu dupa aceea,“ 'lu rogâ hotiulu.

„Apoi sê fie — numai dupa o-l-alta.“

Salvator luâ cret'a la mana. Acést'a „dupa acea“ a
lui Zanobi nu'i easiunâ pré mare linisce.

Pietramala 'lu ficâ aspru pre pictore. „Man'a nu 'i
tremura“ mormâi elu, „acestu barbatu e bravu — —“

Se audi unu sgomotu, — p'intre tufe straluceau
partisani, — hotii apucara armele.

O trupa de ostasi aparû in frunte cu unu barbatu
cam innaintatu in etate, sî in vesmentulu scumpu alu
unui Patriciu. Pietramala facû semnu, sî armele trase
iarasi se pùsera la odichna.

„Ce audi? unu omoru!“ strigâ conducatoriulu celoru
de nou veniti, — grabindu innainte.

„Asia e, Conte Coppola!“ replicâ Capitanulu hoti-
loru, „sî eu credu câ ast'a nu se tiene de Dni'a ta.“

„Ast'a nu se va intemplâ, eu nu suferu vr'unu
omoru.“

Pietramala surisa cu despretiu. Apoi aretâ spre sóre
care erâ inca susu pre ceriu, sî disa cu o insemnetate:
„inca nu sum alu Dniei tale, — eu facu ce-mi place.“

„Sî daca eu te voiû silî la ascultare,“ disa contele
maniosu aretandu la partisani sei, — „eu potu sê o facu
ast'a. Pietramala! eu nu suferu vr'unu omoru!“

„Bine,“ respunsu hotiulu. „Insa eu 'ti spunu câ la
cea d' anteia pusicatura dela voi va sê se nasca unu
masacru, precum n'ati mai vediutu. Sî apoi daca vom fi
invinsi, — atunci 'lu imputernicescu pre ori-care d'intre
voi“ — aici se întòrsa câtra banditi sei, — „care va
scapâ cu viéti'a, a descoperî duclui Arcos conspiratiunea.“

„Cu buna séma vei fi facutu pana acuma!“ l' între-
rupsa contele cu ironia.

„Cine 'ti érta a te indoii despre datulu meu cu-
ventu?“ replicâ hotiulu iritatu. „Eu nu te-am cercatu pre
Dni'a ta, ci Dni'a ta pre mine, — pr' in urmare Dni'a ta
mi esci datoriu cu multiamita. — Asia — sî aliantia ne
face pre toti asèmenea, aici nu mai sunt strabuni nobili,
aici, intre acesti munti, Dni'a ta chiaru asia esci proscrisu
ca sî noi!“

Coppola nu potea sê respunda nimic'a; elu vediù
câ aici pr' in fortia multu pòte sê strice, decâtu ce pla-
tesce viéti'a unui omu, sî 'si bagâ sabi'a in téca. — Intr'
acea Salvator fini desemnulu sî 'lu dedù lui Zanobi.

„Ah! nu voiû fi uitatu de totu,“ se bucurâ acést'a.
„Pre juramentulu meu,“ se întòrsa câtra Salvator, „mi
pare reu de Dni'a ta!“

„Insa fratîloru, pentru ce voiti sê me ucidetî preste
totu?“

„Suntem platiti, pentru aceea —“

„Dela Ribeira?“

„Asia e.“

„Eu vi dau indoitu.“

„Nu merge,“ respunsu Pietramala posomoritu.

„Audu,“ continuâ Salvator, „câ vorbiti despre o
lupta. Lasa-ti-me incaî sê moru luptandu-me, voiû sê fiu
năimitulu vostru.“

„Nu se pòte,“ repetî Pietramala.

„Apoi asia, inante!“ Strigâ Salvator, — „faceti
dupa o-l-alta, inasa nu me lasati sê asceptu, asteptarea e o
tortura!“ Cu acestea 'si deschisa peptariulu, 'si descoperî
peptulu, sî 'si redicâ ochii sei spre ceriu.

In acestu momentu se audi versulu Madonei resu-
nandu pe dupa munti. Dens'a cantâ o balada, — sî nu 'si
intipuiâ inca ce se intempla josu in vale.

Salvator cantâ melodi'a preste voia dupa dens'a, —
erâ unu cantecu de adio.

„Cunosci-lu acestu cantecu?“ întrebâ Zanobi.

„E dela mine,“ respunsu Salvator dorerosu.

„Dlui le are tôte talentele,“ se mirâ Zanobi, „'lu
compatimescu intr' adeveru.“

„E unu flâcau de minune!“ resunara ceia-l-alti hoti.

„Asia sê móra fâra de a presentî,“ mormâi Pietra-
mala, luâ muschet'a sa, se retrasa, sî se pregati la pu-
sicatu.

Salvator cautâ inca totu intr' acolo de unde audi
versulu, care totu mai tare se apropiâ.

Arm'a de focu se trasa.

„Pardonu, pardonu pentru elu!“ strigâ o vóce mu-
ierésca, — hotiulu tresari.

Elu vediù o dama calare, carea tienea o cruce in
mana, sî strigâ: „Masaniello voiesce asia! Stati!“

Salvator fu mantuitu. Pietramala recunoscu sem-
nulu siefului seu. — Dupa cate-va minute apusa sórele.

„Multiamescu — acesteia!“ eschiamâ Pietramala
câtra Salvator aretandu spre Ermós'a, „densa te scapâ!“

Salvator recunoscu pre dam'a, pre carea o-a mai
fostu vediutu odata, dens'a fu totu aceea carea o compa-
ratu pre „Agar“ sî l'a svatuitu sê fuga d'in Neapole.

Pana ce elu multiamî ei, Madone se coborisa de pre
munte. Dens'a nu visâ d'in ce pericolu scapâ Salvator, sî
culésa in cale flori pentru elu.

(Va urmâ.)

F O I S I Ő R A.

Bazarulu in Pest'a.

Onóre femeilor! Dis'a acést'a e asia de cunoscuta si recunoscuta de adeverata pretotu-indenea, câtu daca cugétâmu nu mai multu decâtu unu minutu asupr'a ei, ne sentîmu deobligati a ne închinâ femeilor pana la pamentu, si apoi a strigà de o suta-, de o mie de ori: Onóre femeilor!

Dela léganu pana la momentu, dela fericire pana la raiu, candu sôrtea 'ti suride cu fati'a ei senina, candu te asupresce cu mani necrutiatóre, in bine si in reu — femeea ca unu angeru padîtoriu sta lenga tine, te inima, te mângae te âpera, te rapesce in regiunile cele dulci si farmecátóre, unde viati'a e ca unu visu frumosu de diori de diôa.

Oh! si câtu de dulce, câtu de rapitoriu este a fîratu, mangaétu, inimatu si fericitatu pr'in ele!

Nu-e momentu, care s'ar potè numi dulce, nu-e diôa, s'ar potè dice placuta si dêmna de suvenire duratere, de unde lipsescu femeile.

Dar' inea in casu de pericolu, in casu de lipsa! in lupta desperata, candu poterea fizicala te lasa, imbarbatarea lor te face erou, unu cuventu de mangaere e destulu dela ele sê seuti tôte relele ce te asuprescu, sê te inimi pentru unu scopu nobilu, sê te jertfesci pentru salvarea nunci comune, a patriei si natiunei!...

Luati la mana istori'a, deschideti paginile ei, cetiti in ele, si candu aflati intre femei unu caracteru stabilu, o mareinimitate, jertfa, eroitate, s'ou credintia neclatita, — numele lor si a tutoru femeilor sê le rostiti cu pietate, câci a lor este stim'a si marirea!...

Istori'a speciala a Ungariei in anulu 1864. va insemnâ pe paginile ei cu litere de auru o fapta in câtu de nobila, atâtu de marétia.

Scimu si sentîmu cu totii urmârile cele grele a sêcetei, cu carea patri'a nôstra estu-tempu fu greu cercetata. Mii si mii de familie fura lipsite chiaru si de panca cea de tôte dîlele, — mii si mii de familie oneste fura silite a paresi vét'r'a stramosiésca, a retaci pr' in lunca larga, pr' in locuri necunoscute si a recurge la inim'a induratóre a crescinilor, numai ca viati'a, acestu scumpu tesauru, sê o póta scapà de perire.

Guvernulu ce e dreptu, ca unu parinte s'a nesuitu dupa potere a scerge lacrimile cele amare a seracilor, imprumutandu 20. de milióne de florini spre ajutorarea lipsitilor. Insa miseri'a a fostu si este si acuma asia de mare, asia de grea, câtu a fostu de lipsa, ca tiér'a, monarci'a intréga sê confereze spre scopulu acest'a.

Si intru adeveru acést'a trebuintia o-a sentîtu de neincungiurabila ficcare cetatianu bunu si iubitoriu de ómeni, pentru aceea ficcare districta, Comitatu alu tierci s'a nesuitu sê adune bani si bucate pentru seraci.

Nu potemu negâ, câci faptele vorbescu de sine, cumca femeile au luat si astadata o parte mare in activitatea de a contribui si a adunâ bani si bucate spre scopulu acest'a.

Acum'a insa, fie-ni iertatu a inregistrâ o fapta fro-

mósa, dêmna de stim'a si recunoscintia cea mai via, o fapta nobila a femeilor d'in Pest'a, nu câ dóra asemenea fapte demne de inim'a cea buna a femeilor n'am potè aminti si de pr'in alte locuri, câci Lugosiulu esceléza si acuma ca totud'un'a, — ci pentruca acést'a e unic'a in feliulu seu in Ungari'a, si pentruca e o fapta atâtu de rara a femeilor d'in clas'a aristocratilor.

Si acést'a e bazarulu!

Denscele adeca petrunse de lacrimile usturóse ale lipsitilor prin fómete au orenditu unu feliu de tergu (bazar) intr' o sala mare a societâti Lloyd de aicea.

26. de dómne, cea mai mare parte d'in clas'a aristocratice se resolvira a luâ de sine sarcin'a vinderilor.

Ve conducemu stimatilor cetitori si cetitóre in sala bazarului, sê vedeti si sê cunósceti pre fie-care d'intre negutiatorescele aceste, promitendu-ve, câ nu veti fi siliti a cumperâ nimic'a dela ele cu unu pretiu neaudit precum cumperara altii mai multi!

La intrare stau pe amvonu lenga o mésa Contes'a de L. Batthány si veduv'a de Danjanics ca cassarese, si numai dupa solvirea unui florumu (a 2-a, 3-a si a 4-a dî 50. xri) ca pretiu de intrare, potemu strabate peste multîmea ómenilor curiosi in launtru Bazarului.

Ne aflamu intr' o sala lungarétia, de a drépt'a si de a steng'a intre stélpîi salei observamu de amendoua partile câtu 6. si asia 12. duchianuri prevediute cu marfe de totu feliulu.

Aci vedemu pre dómnele cele mai elegante si nobile d'in regiunile mai innalte a aristocratiei in un'a si aceeasi bóltu cu dómnele d'in clas'a de mediu-locu, nefacandu nici o deosebire intre sine in privint'a nascerei, religiunei, demnitatii seu stâri materiale.

In duchianulu cu numerulu

I. Contess'a de I. Andrassy si dómn'a de V. Herzfelder vendu zahariture si dulcetiuri de totu feliulu,

II. Contess'a de I. Bethlen si dómn'a de L. Braun feliurite marfe de moda barbatésca si femeésca, tapete si altele,

III. Contess'a de P. Pejachevics si dómn'a de M. Joannovics vendu pretiése, neframe, saponuri si mai multe de aceste,

IV. Contess'a de B. Keglevich cu dómn'a de Fuchs-Koller hártia, pene, céra spaniolica si alte requisite pentru scrisu,

V. Dómn'a de G. Kralovánszky cu dómn'a de A. Herzfelder iegî (sticle) de totu soiulu,

VI. Barones'a Tecla de Orezzy cu dómn'a de S. Schoszberger cârti si sugári,

VII. Dómn'a de S. Polgár Baronesa nascuta de Rudnyánszky cu Domnisor'a Ilean'a Balla marfe coloniale, precum zaharu, cafea, piperiu etc.

VIII. Dómn'a de I. Simigh cu dómn'a de M. Vitalis marfe de porcellanu,

IX. Contess'a de I. Zichy cu Contess'a Melani'a de Zichy feliurite marfe de moda barbatésca,

X. Contess'a de F. Zichy și dóm'n'a de A. Holán marfe de lusu,

XI. Contess'a de F. Zichy cu dóm'n'a de Fr. Karásony jocării de totu feliulu pentru copii, precum pãpusi, sãbii, trimbítie etc.

XII. Princes'a de J. Odescalchi cu dóm'n'a de Baumgarten, aluate (pragiture) vinu și bere.

Sê vorbimú óre și despre fromseti'a sêu despre alte calitãti laudabile a fie-carei dómne deosebitu? Nu e de lipsa, cãci scopulu nu ni-este acest'a, amintimú totusi cã Dómnele cassarese, cari au proiectatu si au infintiatu bazarulu acest'a, par' cã le-au alesu pre cele mai fromóse d'ntre dómnele fromóse a Pestei, d'ntre tóte insa Princes'a Odescalchi imbracata in vesminte de ospetarésa ce-i siedeau de minune, te incantã cu fromseti'a ei, precum si tener'a, fromós'a dómna de Herzfelder a escelatu; deci si avura atãti'a cumperatori, cãtu abiã potúra a se indesã unulu de altulu sê guste fie-care cãta ce-va d'in manele principesei.

In duchianulu cu numerulu X. se vindeau mai multe figure, scobite in lemmu de insusi barbatulu renumitu alu Ungariei de Franciscu Deák, aici inca crã mare multímca cumperatoriloru.

Pretiu detiermuru n'a avutu nici o marfa, insa pentru aceea nici vórba nu erã sê poti face tocmeã cu fromósele vendiatóre in privinti'a pretiului, ci d'in contra trebuia sê te porti ca unu omu generosu si cavaleru, vrendu ne vrendu trebuia sê dai pentru ori-ce lucru bazarulu pretiuu indiecitu, totusi multímca cumperatorilor erã ne mai vediuta.

Órele vinderei in aceste 4. díle, adeca in 11—14. Februaru au fostu dela 12. pana dupa amédiadi la 5.

Candu ne-am aflatu in sala bazarului, am cugetatu cã suntem intr'o besérica, in carea fie-care duchianu infatisieza cãta unu altariu sacru, la care inim'a cea nobila a femeilor erã preotulu, aducandu daruri pretióse de pe mes'a avutílor pe mes'a seracilor, cari se lupta cu chinurile fómneteí grandióse...

Insa candu priviramú la multímca ómenilor, la fetiele cele atragátore a negutiatoreselor, candu audíramú tonurile cele desharmonióse, si sentíramú imbulzél'a cea neindatinata a cumperatorilor: trebuia sê ne tredím d'in fantasia, si sê crédemu cã suntem in adeveru in atare piatia, sêu duchianu, unde fie-care vorbesce in tonulu in care voesce, dandu o curgere libera cugetelor sale conversandu intre tiermurii buneí cuvenintie.

Cumcã in bóltã, sêu societatea acest'a n'a lipsitu voi'a si glum'a, — este pefírescu.

D'ntre mai multe insemnãmu aicea vre-o dóa, in-sotíte de espresiunea faptelor intru adeveru fromóse.

Pavelu de Almásy trecandu pe langa duchianulu, in care vindeã Contess'a de Zichy, fu agraitu cu cuvintele aceste:

— Apoi dela mine nu cumperi nimica?

— Fromósa Contessa, nu credu sê se afle in duchianulu acest'a marfa, de carca asi voií sê cumperu eu, — fu respunsulu.

— Ba d'in contra, la mine se afle orice voesci!

— Se afle si o sarutare?

Contess'a la intrebarea acest'a tresari, si intr'o clipita se resolvi a respunde acestui cumperatoriu temerariu:

— Se afle dle si o sarutare, ba si o suta pentru ajutorea seraciloru, insa e cam scumpa, fiecare costa 1000 fl. v. a.

D. Almásy indata si scósa d'in bugelariu o banca de 1000 fl. si intre vivatele cele mai entusiastice a celor ce erau de fatia, a sarutatu pre Contess'a fromósa.

Intru adeveru, scumpa si pretiósa sarutare! —

Fapt'a unui teneru inca e dómna de amintire.

Elu adeca s'a intorsu cu rogarea la fiecare dómna, sê-i scrie ceva in albulu, ce-lu aveã la sine, de nu mai multu, celu putienu numele de eterna suveniru, — oferandu pentru fie care subscriere cãta 5 fl. si asia elu singuru daru 130 fl.

Zsedényi d'in Vien'a pentru unu pocalu de liqueur tramisa 100 fl. unu domnu a cumperatu nefram'a dela una d'ntre dómnele vindiatóre, ce o aveã ca la grumadiu cu 100 fl. si iarasi pentru cã o-a legatu la grumadiulu lui, a solvitu 30 fl.; — unu israelitu putredu de avutu a cerutu unu pocalu de bere d'in manele principesei Odescalchi, si la intrebarea, ce cóstã berea, respunsulu fu: 1 fl. Izraelitulu replicã dupa datin'a tuturor d'in neamulu lui, cã berea e pre scumpa, si cã elu nu da mai multu de 80. xr.; Princes'a deci si pusa man'a pe pocalu, dicandu cã: pocalulu acest'a cu bere cóstã 10 fl. Izraelitulu nici de rusine nu s'a lasatu sê nu solvésca berea cu 10 fl. — Noi luãramú unu pocalu de liqueur, 2. bucãti de aluate, si 2. sugãri de Havanna cu 5 fl. — destulu de piperate au fostu!

Cu tóte aceste insa fapt'a remane pentru totudéun'a o fapta atãtu de nobila si dómna de sentimintele cele nobile a femeilor, cãtu recunoscinti'a adeverata, si premiulu celu dreptu a ostenelelor sale nu 'lu vor aflã nicãireã, ci numai in consciinti'a inimei, si in rugatimile cele ferbinti indreptate cãtra ceru d'in partea lipsitilor cari vor fi impartasiti d'in sum'a iusemnata, ce a incursu in cass'a bazarului.

Bazarulu remane neuitatu in Pest'a, precum si anulu acest'a tristu de aducere aminte!

M. Besanu.

Cununa de varietãti.

(?) Despre o árdere infricosiata, ce s'a intemplatu in Capital'a provinciei Chili, la Santiago in Americ'a, ne insciintiéza jurnalele straine; jurnalulu francescu „L' Illustration“ si aduce in numerulu celu mai próspectu alu seu o icónã ingrositóre despre foculu celu cumplitu. Beseric'a colosala a cetatei amintite tocmai

candu se tienceã in ea servitulu domnedieescu intr' o scabátore insemnata a cetatienilor, s'a prefacutu in cenusia, immormentandu sub ruinele sale unu numeru mare de femei, barbati si copii. Iaca ce serie unu jurnalulu strainu despre catastrof'a acest'a inforátore:

„... Flãcar'a se redicã la innaltíme de doi metri

de la pamentu și dens'a nu esia d'in cadieture ci d'in multimea nefericitoru ce se aprindea. Ni-se pareã că vedemu iadulu cu tôte florile lui. Vedeamu fiintie omenesci și pandu, tavalindu-se, sinulgându-si carnea de pre fatia și restornându-se. Femei ce nu se poteau miscã, in aceste mominte infricosiate, se pareau ca nescce visiuni optice, antãiu albe si fromöse, apoi gãlfede, vèscede, preste unu minutu perulu loru inflacaratu, apoi carbonisate ca stătuete. Spatiulu d'ntre pört'a principala și presviteriu se prefacü într' unu coptoriu nemarginitu. Privelisce inspaimentatoria! Se vedeau lupte cumplitë intre viétia și mörte, lupte de barbati, de femei, de prunci, luminati prin sinistrele flăcare ce-i mistuia.

„Vediuramu familie intregë mistuite prin focu; multime de june fete cari se parcau a resuflã inca, prunci neviovati innecati de focu! Vediuramu eri sér'a poporatiunea intréga ducandu cadavre de jumetate arse. D'in laintrulu besëricei iluminate inca prin flăcara, parietii rosii de focu: vediut'am sire de cadavre, intru o stare amenintatoriã si cu pumnii strinsi de desperare. O! noi am vediutu nenorociri de cari nu ni mai potemu aduce a minte! Se spunu lucruri cari facu a ni-se redicã perii capului. Erau persone, lucru cumplitu! cari se ocupau a mantiu santii cei de lemnu si ornamentele preutiesci precandu sementile loru periau in vapae....

„Eri séra se credea că numerulu vïptimeloru nu trece preste 500. Lunia'a d'lei ni-a aretatu tóta marimea acestei infioratorië prepaste! Incaperile besëricei cuprindu mai bine de optspredece sute de cadavre, si ruinele mai acoperu unu nümeru mare. Am cercetatut teatrulu catastrofei. O gramada de trupuri acoperu totu spatiulu d'ntre pört'a principala și amvonu in naea de mediulocu. Nu su mai putine de 500 cadavre in acestu scurtu spatiu, mai tôte carbonisate și fãra de unu restu de asemenare, in fundu câtiva innecati pre cari foculu nu i-au atinsu. Nãile laterale sunt inca acoperite cu cadavre, dar priveliscea ce infatisia acestu locu vederii e consternatoriã. Grupe de câte 50 persöne deplinu arse conserva semele de cea mai cumplita agonia. Cea mai mare parte se afla in giurulu grosiloru parietu a arcuriloru boltituri. Nefericitiã alergara acolo pentru a scapã de carbonii cei vii cari se despicau de pre boltitura. Ei stau in pociöre. Apröpe de pört'a laterala carea se deschide câtra strãta de la Bãndera erã cam la 50 persöne, cele mai multe se pareau neatinse dar arse și pastrandu pusetiunea loru. Erau betrani cari morti se radimãu inca pre toiagele loru, femci desperate, cari se pareau a-si indreptã vãicetele loru câtra ceriu, prunci strinsi in bratielë mamei loru, grupe tremurandu de fiori, cari-si rupeau carnea de pre trupu. Prin inchiaturele trupului deschiate si nerzii marcati pre bratielë göle pareau a se luptã inca contr'a focului mistuitoriu. Oh! scen'a acést'a ne faceã a träsari de fiori, detaiurile aceste ne sfasia inim'a și ne retrageamu ca prin instinctu de acéstã privelisce infricosiata.

„Tribunalele au remasu inchiète, ministerele, asëmene, comerciulu si-au inchisu portile, și in decursulu acestui tempu, in beseric'a metropolitana n'au incetatu a sunã clöpotele in semnu de bucuria, precandu poporatiunea intréga resunã tîpete de desperare.

„Dupã numele publicate pana acum, sum'a cadavriloru numerate se urca la 1931. Precandu barbati de unu curagiu eroicu puneau tóta silinti'a de a scapã vïptimele, preutii faceau totu ce erã cu potintia pentru a-i im-

pedecã, strigandu: Mörte creticiloru! Mare inversiunare domnesce asupr'a clerulu care se acusa de a fi caus'a cestei catastrofe, si mai vertosu pentru că au lipsitu d'in loculu pericolului, lasandu pre vïptimele loru proprie fãra de mangaiarea religiunii. Se adauge că pentru a scapã câte-va mobile prin sacristia, ar fi incuiatu pört'a, impedandu estmodu unu mare numeru de vïptime cari sperara a potë scapã pre acéstã cale. Ne indoimu förte de aceste fapte negre ce se imputa preutimei, dar ceea ce nu se potë escusã e indolinti'a necualificãbila cu carea clerulu privia la desastrele acestei nopti prepeditorië.

„Municipalitatea reunita in 12 au decisu derimarea ruineloru besëricei, prefãcerca loculu intr'o gradina, unde unu monumentu se va asiedia in suvenirea vïptimeloru nefericite. (C--a.)

(?) Orchestrulu juristilor romani d'in Pest'a se va sustienë si mai departe. Avuramu ocazione de a ne convinge in persöna, că tenerimea cu multa voia si detiernurire seriösa studiéza artea musicala si deosebi melodiile romanesci, avendu de scopu a lati si a face cunoscuta si strainilor music'a nöstra natiunala. Conduci de principiulu acést'a D. Stefanu Perianu — care altucum e fortepianistu virtuosu, si pentru completarea orchestrulu a studiétu cu multa deligintia brönc'a (bass-violin) — se si resolvi a se perfectiunã in maestri'a compunerei, si studiéza asia nunutulu general-bass, ca asia ärielle romanesci se le si potã compune pentru ori-ce instrumentu musicalu. (Chorulu vocãl asidorea s'a esercitatu sub conducerea densului.) — Audimu că D. J. Jancu, dela care publicaramu unele note in Aurora, asëmenea se ocupa cu general-bass. Peste totu, nesuinti'a bravilor teneri e dëmna de a fi imitata pe totu loculu, unde exista tenerime cu numeru mai insemnatu pe la gimnasii séu alte institute. — Insa pentru de a potë face o propasire si mai mare; ar fi de doritu, ca cei ce despunu cu sutele si mile, së dee mana de ajutoriu acestor teneri chiaru in interesu natiunalu, ca celu putienu lipscele cele mai urginte së le potã acoperi. Innainte fratilor! nu ve descuragiati, cu arm'a n mana susu la lupta, la lupt'a cea mai gloriösa, la lupt'a spiretuala!

(?) Bazarulu arangeatu in Pest'a, ce s'a tienutu dela 11. pana in 14. Februaru, si despre care amintimu mai pre largu in Foisior'a nöstra d'in numerulu de astadi, a adusu venitu curatu 34,919 fl. 9 kr. O suma förte inbucuratore si peste tóta asceptarea, insa ce e ast'a fatia cu multimea nenumerata a lipsitilor prin seceta?

(?) Barbati d'in clas'a aristocrata, precum se vorbesce, voescu a urmã esemplulu celu frumosu a dönneloru, si voru arangeã si ei in Pest'a nu bazaru, ci unu caruselu pentru ajutorarea celor lipsiti prin fömete; acestu caruselu ar fi unu felu de productiune calare, si impreunatu cu produceri in lupta, séu potë si gimnastica, séu alte petreceri barbatesci. In jurnãle se si facu provocarea, de atunci cea se si tienu conferintie despre modulu si mediulöcele, prin cari si ei ar potë adunã câtiva banisiori spre scopulu acestu sacru.

(?) O intemplare curiösa se vorbesce de comunu prin Pest'a. Mai alaltaeri nöptea adeca venisa unu domnu la mediculu renamitu de aicea la H.... cu rogarea, së mërگا la o dömnã morbösa, si cuprinsa de doreri fericite femeesci. Mediculu se preparã intr' unu minutu, si se pusa pe caret'a ce 'lu asceptã la pörtã; insa câtu de mare fü surprinderea mediculu, candu domnulu,

in a cărui societate a plecatu, i-a legatu ochii cu o marama alba, sê nu véda si sê nu scie unde, si la cine e chiamatu; si numai candu a fostu in chili'a dómnei morboése, fu deslegatu la ochi. Mediculu dupa finirea operatului, fu premiatu cu 300 fl. pentru ostenéla; i s'au legatu ochii de nou, s'a pusu pe careta, a ajunsu acasa sanetosu, si elu nici pana astadi nu scie unde? si la cine a fostu?!

(?) In Franci'a de acuma 'nainte capeta oricine licentia spre fondarea si sustienerea de teatru. Unu intreprindiatoriu a si diditu unu teatru elegantu pe spesele proprie, in sa numai pentru 300. de persóne, si fiecare locu fára deosebire cósta 10. franci. (4 fl. v. a.) intr' o séra se produce drama, in alt'a comedie, in sa tóte provisate, asia, cátu fie-care are dreptu de a pasi pe bina si a vorbi dupa placu. Firesce cá asia ce-va numai in Franci'a se póte efeptu, unde conversarea improvisata si de tóte dílele totudéun'a e atátu de usióra, si atátu de interesanta, cátu privitorii séu mai bine ascultatorii se petrecu mai bine decátu noi in teatru candu ascultamu atare drama séu comedia lucrata cu atat'a diligintia si perdere de tempu, in sa totusi rea!

(?) Cióra alba in ca n'a veditu ninenea, in sa cióra rosia se afla in musculu natiunalu magiaru in Pesta. Cióra acésta s'a perdutu mai a-l-altaeri nu se scie de unde pe ghiati'a Dunárei, fu impusicata, si donata museului.

Găcitur'a de siacu

d'in numerulu 2. a. c. in sémma atát'a:

Limb'a romanéseca.

Multu e dulce si fromósa

Limb'a ce o vorbimu!

Alta limba armoniósa

Ca ea nu gasimu!

Romanasiulu o iubesc

Ca sufletulu séu,

Ah vorbiti scriti romanesc

Pentru Dumaediu.

Georgiu Sion.

o-a deslegatu bine armatorii Domni si Dómne: D. Simeonu Botizanu in M. Sziget; D. Anna Biltiu in Baia mare; D. Iosivu Olariu in Domanu; D. M. R. in Aradu; D. Samuilu Paladi in Borodulu Mare; D. Glicheri'a Piposiu in Hondolocu; D. Maria Cerneti in Mosniti'a; D. Georgiu Moldovanu in Boitia; D. Virgiliu Miculescu in Arad; D. Aloisia Nica in Lugosiu; D. Dionisiu Cadariu in Chisetu; D. Lucretia Christianu in Miske; D. Basiliu Iaga in Sinuina; D. Susana Medanu nasc. Baritiu in Turda, D. Ros'a Popu nasc. Baldi in Gelou.

Dorulu meu.

Ada Dómne tempu-odata,
Sê 'mi vedu tiér'a adorata,
Campii, muntii inverditi —
Dulci surori, si frati iubiti!

Ada Dómne tempu-odata,
Sê 'mi iau lir'a cea uitata,
Si sê cantu spre-a mea placere,
Sê 'mi alinu a mea dorere.

Sê cantu mendr'a mea iubita,
Tiér'a mea nefericita,
Sê i cantu doina de 'moiare
Unu resunetu de salvare.

De candu tiér'a mea iubita,
De-ai sei fii e parasita, —
Sua proscrisu ca'n inchisóre
Nici nu seiu mai este sóre.

Dómne lasa inc' odata,
Sê 'mi vedu tiér'a adorata,
Campii, muntii inverditi
Dulci sorori, si frati iubiti!

Doine.

III.

Daca 'n lumea asta mare
Toti cu totii te-oru lasa,
Nu cadé in desperare,
Domnediu nu te-a uitá.
Tu speranti'a ti-o asiéda
Numa'n unulu Domnediu
Cá spre tine elu veghéda
Si te ápera de reu!

Paulu Drag'a.

Telegrafulu redaptiunii.

(?) In numerulu trecut u-am fostu dechiarutu, si pentru cei ce a vedea acést'a dechiaratiune, mai amintim in ca odata, cá „deslegarea gáciturelor ce iesu in „Aurora“ se primesc numai dela stimati prenumeranti ai nostri, — séu celu putienu numele celor ce nu sunt prenumerati nu se potu publicá.

(?) D. L. Ludovicu R. in Oradea Mare, „Serenada“ avendu colére politica nu o potemu comunicá; despre tóte cele-l-alte ce taie in stérta jurnalului nostru, primim bucuosu ori ce corespundintia si articulu.

(?) D. I. Ananiu S. in Lugosiu; gácitur'a ce ni-o-ai transmisu e fórte gica, si cuprinde in sine neadeveru, pentru ca noi asia scimu, dar scie lumea, cá o di si o nópte nu facu 48. de óre — precum dici D. T. — si numai 24.

(?) D. M. — a in Pesta erogatu a ni transmite originalulu novelei traduse, séu celu putienu a ni spune numele autoriului.

(?) D. I. Z. B. in Sibii. Multianita. Se va publicá.

(?) Rogámu pre toti st. prenumeranti, cari nu capeta vre-unu numeru, sé reclameze in epistola nesigilata, pentru carea nu se plateste nimica. Altcum „Aurora“ de aici se expedza cu cea mai mare regularitate.

Proprietariu, redaptoru respundietoriu si edatoriulu: IOANICHIU MICULESCU.

Mai avemu puține esemplarie d'in anulu trecut.

Cu tipariulu lui: EMERICU BARTALITS.